

Massage weldadig voor patiënten met ernstige pijn door botmetastasering

Er is al veel onderzoek gedaan naar de effecten van massage bij patiënten met kanker. Er is echter nog geen RCT gedaan naar het effect van massage bij patiënten met botmetastasen. Botmetastasering is een van de belangrijkste bronnen van ernstige pijn bij kankerpatiënten. Bestaande reviews naar massage bij patiënten met kanker beschrijven dat massage gunstige effecten heeft op pijn intensiteit, angst, verstoorde stemming, vermoeidheid, slaapproblemen, ervaren ontspanning, en fysiologische arousal. De conclusies zijn echter niet sterk door de lage methodologische kwaliteit van de onderzoeken. De auteurs willen een kwalitatief goede RCT uitvoeren en het effect van drie massage sessies bij patiënten met botmetastasen vergelijken met het effect van sociale aandacht.

Methode

Van de 1374 patiënten met aantoonbare botmetastasering, in vijf kanker units, werden er 1287 geëxcludeerd bijvoorbeeld omdat de pijn lager was dan VAS 4 (VAS 0-10), er te veel stress was, of pathologische fracturen. Van de overige patiënten weigerden 15 patiënten aan het onderzoek deel te nemen, zodat er uiteindelijk 72 patiënten overbleven. Deze patiënten werden random toegewezen aan de massage groep of de sociale aandacht groep. De massage groep ontving op drie aaneengesloten dagen, per dag één total-body massage van 45 minuten. De sociale aandacht groep ontving in die drie dagen 45 minuten aandacht van een zorgtherapeut.

Meetinstrumenten

Gezien de erg lage belastbaarheid van de patiënten werden eenvoudige meetinstrumenten aangeboden.

- **Pijn:** Verticale VAS huidige pijn (0-10)
- **Stemming:** aangepaste versie van de Linear Analog Self-Assessment-Profile Mood States (Sutherland, e.a., 1989). 6-vas schalen met vermoeidheid, angst, verwardheid, gedeprimeerd, energiek, en boos.
- **Spierontspanning:** één VAS schaal.
- **Slaap:** Richard-Campbell Sleep Questionnaire (RCSQ: Richards, e.a., 2000). Vijf VAS schalen.
- **Stress:** Symptom Distress Scale (SDS-VAS; aangepaste versie door Jane, 1997 van de oorspronkelijke versie van McCorkle, e.a., 1978). 7-VAS schalen, misselijk, geen eetlust, mobiliteit, darm patroon, hoesten, geluk, en concentratie.
- **Demografische en medische data.**

De VAS-pijn en de VAS-stemming werd direct voor en binnen 2 minuten na elke sessie afgenomen. De VAS-ontspanning werd ook na 16-18 uur weer afgenomen. Ook de slaapmeting (RCSQ) werd direct vooraf en de volgende dag wederom afgenomen (16-18 later).

Interventie

De interventie bestond uit mild uitgevoerde total bodymassage van 45 minuten. Daarbij werd niet gesproken, en was er geen muziek en/of geurende olie gebruikt. De sociale aandacht groep ontving 45 aandacht sessies van een getrainde professional. De patiënt werd daarbij aangemoedigd zijn gevoelens en/of zorgen over de ziekenhuis opname te uiten. Lichamelijk contact werd vermeden.

Resultaten

Pijn, stemming, slaap en ontspanning verbeteren statisch significant direct na de eerste en na de tweede massage. Na de derde massage verbetert alleen pijn, en stemming. In de sociale aandachtgroep werd geen enkel effect waargenomen.

Pijn en spierontspanning verbeterde significant sterker na elke massage behandeling dan in de sociale aandacht groep. Voor stemming gold dit voor de eerste twee sessies. Voor het effect op slaap bestond er geen verschil tussen de groepen qua verbetering na elke sessie.

Opmerking samenvatter

Dit onderzoek toont dat massage positieve effecten heeft op pijn, stemming, slaap en spierontspanning. Deze spierontspanning hield minsten 16-18 uur aan. De effecten van massage zijn sterker dan het effect van sociale aandacht (op slaap na).

Binnen de fysiotherapie is er weinig aandacht voor massage. Binnen het Nederlands Tijdschrift voor Fysiotherapie zijn er de laatste 25 jaar slechts 3 artikelen verschenen met massage als centraal onderwerp. En ook in FysioPraxis is er met 3 artikelen nauwelijks aandacht.

Nederlands Tijdschrift voor Fysiotherapie (gezocht 25-10-2011)

- 2001. De betekenis van massage als actieve therapie binnen een gedragsmatige benadering / Vlies, R. van der.
- 1986. Invloed van een massage na een inspanning op hartfrequentie en bloeddruk / Meeusen, R., Ceulemans, B. Leduc, A.

- 1984. Westerse massage en oosterse invloed hierop / Patist, J.A.

FysioPraxis (gezocht 25-10-2011)

- 2006. De waarde van de klassieke massagetherapie / Vis, A.J.J.
- 2004. Fysiotherapeutische massage.... overtollige bagage? / Litjens, M.J., Slits, J., Tilburg, R. van [et al.]
- 2003. Wordt er nog gemasseerd? / Mik, W.

In een set van 5 belangrijke internationale fysiotherapeutische tijdschriften werden over een periode van 20 jaar 22 artikelen gevonden (zie appendix) . Goed beschouwd ook geen grote oogst. Toch blijkt in de wandelgangen en ook uit onderzoek dat veel fysiotherapeuten masseren. Blijkbaar ervaart de fysiotherapeut en/of de patiënt het als belangrijk, maar dit zien we niet weerspiegeld in de aandacht die het krijgt in de literatuur. Waar het hier omgaat is niet zozeer of massage nu wel of niet effectief is, maar vooral dat er te weinig aandacht voor is ten aanzien van theorievorming en proces- of effectonderzoek. De kans bestaat bijvoorbeeld dat er naar verkeerde effectmaten is gekeken of bij verkeerde aandoeningen etc. Misschien moeten we meer vanuit de ogen van aan *care perspectief* naar massage kijken dan vanuit een *cure perspectief*. Kortom: geef massage een kans.

Bron: Jane, S. W., Chen, S.L., Wilkie, D.J., Lin, Y.C., Foreman, S.W., Beaton, R.D., Fan, J.Y., Lu, M.Y., Yi-Ya Wang, Y.Y., Lin, Y.H., Liao, M.N. (2011). Effects of massage on pain, mood status, relaxation, and sleep in Taiwanese patients with metastatic bone pain: A randomized clinical trial. Pain, 152, 2432-2442.

=====

Appendix

Enkele internatuonale tijdschriften: Manual Therapy, Physical Therapy in Sport, Physiotherapy, Physiotherapy Theory and Practice, Physical Therapy = (gezocht 25-10-2011)

- JoEllen M. Sefton, Ceren Yarar, David M. Carpenter, Jack W. Berry, Physiological and clinical changes after therapeutic massage of the neck and shoulders, Manual Therapy, Volume 16, Issue 5, October 2011, Pages 487-494, ISSN 1356-689X, 10.1016/j.math.2011.04.002.
- Kimberley A. Dawson, Lance Dawson, Amy Thomas, Peter M. Tiidus, Effectiveness of regular proactive massage therapy for novice recreational runners, Physical Therapy in Sport, Available online 22 April 2011, ISSN 1466-853X, 10.1016/j.ptsp.2011.02.007.
- Athanasios Trampas, Athanasios Kitsios, Evangelos Sykaras, Stamatios Symeonidis, Lazaros Lazarou, Clinical massage and modified Proprioceptive Neuromuscular Facilitation stretching in males with latent myofascial trigger points, Physical Therapy in Sport, Volume 11, Issue 3, August 2010, Pages 91-98, ISSN 1466-853X, 10.1016/j.ptsp.2010.02.003.

- Herrera, Esperanza; Sandoval, Maria C.; Camargo, Diana M.; Salvini, Tania F. Motor and Sensory Nerve Conduction Are Affected Differently by Ice Pack, Ice Massage, and Cold Water Immersion. *Physical Therapy*, Apr2010, Vol. 90 Issue 4, p581-591, 11p,
- Jacques Vaillant, Audrey Rouland, Pascale Martigné, Renaud Braujou, Michael J. Nissen, Jean-Louis Caillat-Miousse, Nicolas Vuillerme, Vincent Nougier, Robert Juvin, Massage and mobilization of the feet and ankles in elderly adults: Effect on clinical balance performance, *Manual Therapy*, Volume 14, Issue 6, December 2009, Pages 661-664, ISSN 1356-689X, 10.1016/j.math.2009.03.004.
- Hsin-Min Lee, Shyi-Kuen Wu, Jia-Yuan You, Quantitative application of transverse friction massage and its neurological effects on flexor carpi radialis, *Manual Therapy*, Volume 14, Issue 5, October 2009, Pages 501-507, ISSN 1356-689X, 10.1016/j.math.2008.09.005.
- Dries M. Hettinga, Deirdre A. Hurley, Anne Jackson, Stephen May, Chris Mercer, Lisa Roberts, Assessing the effect of sample size, methodological quality and statistical rigour on outcomes of randomised controlled trials on mobilisation, manipulation and massage for low back pain of at least 6 weeks duration, *Physiotherapy*, Volume 94, Issue 2, June 2008, Pages 97-104, ISSN 0031-9406, 10.1016/j.physio.2007.10.008.
- Jeff Kessler, Paul Marchant, Mark I. Johnson, A study to compare the effects of massage and static touch on experimentally induced pain in healthy volunteers, *Physiotherapy*, Volume 92, Issue 4, December 2006, Pages 225-232, ISSN 0031-9406, 10.1016/j.physio.2006.02.007.
- Mark Lewis, Mark I. Johnson, The clinical effectiveness of therapeutic massage for musculoskeletal pain: a systematic review, *Physiotherapy*, Volume 92, Issue 3, September 2006, Pages 146-158, ISSN 0031-9406, 10.1016/j.physio.2006.02.008.
- Corrie A. Mancinelli, D. Scott Davis, Leila Aboulhosn, Misty Brady, Justin Eisenhofer, Stephanie Foutty, The effects of massage on delayed onset muscle soreness and physical performance in female collegiate athletes, *Physical Therapy in Sport*, Volume 7, Issue 1, February 2006, Pages 5-13, ISSN 1466-853X, 10.1016/j.ptsp.2005.10.004.
- M.A. Gregory, M. Mars, Compressed air massage causes capillary dilation in untraumatised skeletal muscle: a morphometric and ultrastructural study, *Physiotherapy*, Volume 91, Issue 3, September 2005, Pages 131-137, ISSN 0031-9406, 10.1016/j.physio.2004.11.007.
- Diana Hopper, Mairead Conneely, Fiona Chromiak, Emanuela Canini, Jeanette Berggren, Kathy Briffa, Evaluation of the effect of two massage techniques on hamstring muscle length in competitive female hockey players, *Physical Therapy in Sport*, Volume 6, Issue 3, August 2005, Pages 137-145, ISSN 1466-853X, 10.1016/j.ptsp.2005.04.003.

- Claire M Cassidy, Jacqueline A Hart, Methodological issues in investigations of massage/bodywork therapy. Part II. Making research designs and data credible: model fit validity, combining scientific soundness with the explanatory model of massage and bodywork therapies ☆, *Physical Therapy in Sport*, Volume 4, Issue 3, August 2003, Pages 107-114,
- Brian J. Hemmings, Physiological, psychological and performance effects of massage therapy in sport: a review of the literature, *Physical Therapy in Sport*, Volume 2, Issue 4, November 2001, Pages 165-170, ISSN 1466-853X, 10.1054/ptsp.2001.0070.
- Irène Lund, Massage as a Pain Relieving Method, *Physiotherapy*, Volume 86, Issue 12, December 2000, Pages 638-654, ISSN 0031-9406, 10.1016/S0031-9406(05)61300-4.
- Sofer, Roslyn. Randomized Trial Comparing Interferential Therapy With Motorized Lumbar Traction and Massage in the Management of Low Back Pain in a Primary Care Setting. *Physical Therapy*, Apr2000, Vol. 80 Issue 4, p427-429, 2p
- Marian Emly, Simon Cooper, Andy Vail, Colonic Motility in Profoundly Disabled People: A comparison of massage and laxative therapy in the management of constipation, *Physiotherapy*, Volume 84, Issue 4, April 1998, Pages 178-183, ISSN 0031-9406, 10.1016/S0031-9406(05)66021-X.
- Colette Murphy, MASSAGE — A PERSPECTIVE, *Physiotherapy*, Volume 82, Issue 10, October 1996, Pages 555-556, ISSN 0031-9406, 10.1016/S0031-9406(05)66297-9.
- Margaret E Preston, Massage – The Case Continues, *Physiotherapy*, Volume 79, Issue 11, 10 November 1993, Page 813, ISSN 0031-9406, 10.1016/S0031-9406(10)60106-X.
- Allen Mason, Rub, Rub, Rubbish: Massage in the Nineteenth Century, *Physiotherapy*, Volume 78, Issue 9, 10 September 1992, Page 666, ISSN 0031-9406, 10.1016/S0031-9406(10)61574-X.
- Thais de Lima Resende, PA O’Neill, Effects of Exercise and Abdominal Massage on Constipation and Faecal Incontinence in Continuing Care Patients, *Physiotherapy*, Volume 78, Issue 8, 10 August 1992, Page 589, ISSN 0031-9406, 10.1016/S0031-9406(10)61206-0.
- N Linda Campkin, Importance of Massage, *Physiotherapy*, Volume 77, Issue 5, 10 May 1991, Page 328, ISSN 0031-9406, 10.1016/S0031-9406(10)61783-X